

The Importance and Determination of Financial Literacy Level of E-Invoice Payers: The Case of Türkiye

Deniz Selçuk^{1,a}, Selahattin Koç^{2,b,*}, Utku Selçuk^{3,c}

¹Zonguldak Bülent Ecevit University Alaplı Vocational School Accounting and Tax Department, Zonguldak, Türkiye

¹Sivas Cumhuriyet University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Business Administration, Sivas, Türkiye

³Sivas Cumhuriyet University Institute of Social Sciences, Sivas, Türkiye

*Corresponding Author

ARTICLE INFO

Research Article

Received : 18-11-2022

Accepted : 06-06-2023

Keywords:

E-Invoice

Financial Literacy

Financial Information

Professional consultancy

Questionnaire method

ABSTRACT

A lot of work has been done on financial literacy recently, and it continues to be done. Researching and determining the literacy status at different occupational levels also refers to the concept of qualified investor in the SPK numbered 6362. It is thought that it is important for investors who do not receive professional consultancy services to determine how much risk investors take while making their investments and whether they have the ability to manage them. The purpose of this research is to determine the financial literacy levels of e-invoice taxpayers. The universe of the research consists of e-invoice taxpayers throughout Türkiye. Descriptive statistics such as frequency, percentage and mean were used in the analysis of the data collected by the questionnaire method, and analyzes were made with the Independent Sample T-Test, One Way Anova and Tukey tests. As a result of the research, it has been determined that the financial literacy level of e-invoice users is higher than the taxpayers who do not use e-invoices.

Türk Akademik Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, 6(1): 91-105, 2023

E-Fatura Mükelleflerinin Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Önemi ve Tespit Edilmesi: Türkiye Örneği

MAKALE BİLGİSİ

Araştırma Makalesi

Geliş : 18-11-2022

Kabul : 06-06-2023

Anahtar Kelimeler:

E-fatura

Finansal Okuryazarlık

Finansal Bilgi

Profesyonel danışmanlık

Anket yöntemi

ÖZ

Finansal okuryazarlıkla ilgili son zamanda çokça çalışmalar yapılmıştır, yapılmaya da devam etmektedir. Farklı meslek düzeylerindeki okuryazarlık durumunu araştırılması ve tespit edilmesi, 6362 sayılı SPK'daki nitelikli yatırımcı kavramına da atıfta bulunmaktadır. Yatırımcıların yatırımlarını yaparlarken ne kadar risk üstlendikleri ve bunları yönetme kabiliyetlerinin olup/olmadığının tespit edilmesinin profesyonel danışmanlık hizmeti almayan yatırımcılar açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmanın amacı da e-fatura mükelleflerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin tespit edilmesidir. Araştırmanın evreni Türkiye genelindeki e-fatura mükelleflerinden oluşmaktadır. Anket yöntemi ile toplanan verilerin analizinde frekans, yüzde, ortalama gibi tanımlayıcı istatistiklerden faydalanılmış ayrıca Independent Sample T- Test, One Way Anova ve Tukey testi ile analizler yapılmıştır. Araştırma sonucunda e-fatura kullanıcılarının finansal okuryazarlık düzeyinin e-fatura kullanmayan mükelleflere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

^a denizcubuklu@gmail.com

^c utkuselcuk5@gmail.com

^b <https://orcid.org/0000-0003-3490-9776>

^b <https://orcid.org/0000-0001-9339-136X>

^b skoc@cumhuriyet.edu.tr

^b <https://orcid.org/0000-0003-4285-5632>

Küreselleşmeyle birlikte dünya küçük bir şehir haline gelmiştir, bu gelişmelerin sonucunda birçok alanda olduğu gibi muhasebe sisteminde de birçok değişiklik meydana gelmiştir. Muhasebede dönüşüm süreci, kâğıt faktörlerin elektronik ortama taşınması ve defterlerin elektronik ortamda tutulmasıyla başlamıştır. Yaşanan bu e- dönüşüm süreci muhasebede e-fatura kavramının hayatımıza girmesini sağlamıştır. E-Dönüşüm sistemi işletmelerin işlerinin elektronik ortamda takip edildiği ve kayıt altına alındığı, talep edildiği takdirde, ulaşılabildiği hızlı bir şekilde sağlandığı sistemdir. Sanayi Devrimi ile birlikte gelişen bu elektronik sistemlere geçişler günümüzdeki yasal zorunluluklardan dolayı artarak devam etmektedir. Gelir İdaresi Başkanlığı aracılığıyla kontrol edilen e-fatura uygulamasının amacı, sabit standartlarla, taraflar arasındaki fatura işlemlerini hızlandırarak katlanılan maliyeti düşüren güvenilir bir ortam yaratmak olduğu söylenebilir (İnan, 2019:4). Bu sayede vergi kayıplarının ve kaçakçılığının da önüne geçilecektir.

Küreselleşme ile ortaya çıkan finansal serbestleşme ve elektronik ortamda meydana gelen gelişmeler bireylerin ekonomik davranışlarında da bazı değişiklikleri beraberinde getirmiştir. Bireylerin ekonomik davranışları; basit düzeyde günlük kredi kartı veya havale işlemleri olabileceği gibi, uzun vadeli yatırımlar, emeklilik planları gibi daha karmaşık finansal işlemler de olabilir. Artan bu karmaşıklıklar finansal okuryazarlık kavramını da beraberinde getirmiştir. Finansal okuryazarlık sadece finansla ilgili çalışanları değil aynı zamanda ekonomik hayatın tüm alanlarını da kapsayacak şekilde genişlemiştir.

Kişilerin, işletmelerin ve kamu kurum ve kuruluşlarının bütçeleme, tasarruf, borç alma ve yatırım gibi anahtar finansal kavramları anlama ve durumunu idare etme yeteneği olarak tanımlanan finansal okuryazarlık kavramı; finansal konularda doğru kararlar verilebilmesi için önemlidir. Kişilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin yükselmesi, finansal kuruluşlardan daha fazla bilgi talep edilmesi neden olacak bu da finansal piyasaların daha şeffaf olmasına neden olacaktır. Böylece hukuki sorunlar ve şikâyetler azalacaktır (Hark, 2018:9). Ayrıca finansal okuryazarlık, finansal sistemin sağlıklı işlemesi ve ekonominin gelişebilmesi kapsamında değerlendirildiğinde büyük önem taşımaktadır. Finansal okuryazarlık düzeyi düşük olan kişilerin hatalı finansal kararlar verme olasılığı daha yüksek olacaktır. Bu nedenle, bazı kişiler aldıkları hatalı finansal kararlar neticesinde zarara uğradıkları için bu durum pek çok bireyin finansal sisteme uzak durmasına neden olabilir. Bu gibi durumlarda finansal sektörlerin hacmi daralmaya uğrar ve reel sektörler negatif yönde etkilenir. Ekonomi alanında, büyümede ve istihdamda azalma görülebilir. Kişiler tarafından alınan doğru finansal kararlar, düşük sosyal harcamalara, sağlam, etkili ve rekabetçi piyasaların gelişmesine katkı sağlamakta ve ekonomik büyümeyi desteklemektedir (Sancak, 2019:11).

Finansal okuryazarlığın önemi her geçen gün artmaktadır. Küreselleşen dünyada finansal okuryazarlık hem kişiler hem de ekonomiler için gerekli görülmektedir. Bu kavram, 2008 yılında tüm dünyada yaşanan krizden sonra literatürde çok fazla yer almaya başlamıştır. Bu gelişmenin en önemli nedenleri; finansal hizmet sektörlerinde oluşan gelişme ile rekabetin artması, coğrafi sınırların ortadan kalkmaya başlaması, demografik değişiklikler, emeklilikte yapılan değişiklikler ve gelişmekte olan dünya piyasalarındaki değişiklikler şeklinde sıralanabilir (Güneş, 2019:16).

Literatür

Finansal okuryazarlık üzerine tartışmaların, çalışmaların ve araştırmaların özellikle son yıllarda yoğunlaştığı görülmektedir. Finansal okuryazarlık ile ilgili dünyada ve Türkiye’de yapılan araştırmalar aşağıdaki gibi özetlenebilir;

Lusardi ve Mitchell(2005)’in, Amerikan vatandaşları üzerine yaptığı çalışmaya göre Amerika’da yaşayan kadınların, azınlıkların ve üniversite mezunu olmayanların finansal okuryazarlık düzeyleri oldukça düşüktür.

Akyol C.(2010), hepsi özel banka personeli olan 375 kişiye anket çalışması yapmıştır. Banka personelinin finansal davranış ve finansal farkındalık açısından iyi düzeyde oldukları ancak finansal okuryazarlık olarak kendilerini biraz daha geliştirmeleri gerektiği ifade edilmiştir (Şengüloğlu, 2019:29).

Abreu ve Mendes(2010), Portekiz’de ikamet eden yatırımcılar üzerinde bir çalışma yapmış ve yatırımcıların eğitim düzeyi arttıkça finansal okuryazarlık düzeyinin yükseldiği sonucuna varmıştır.

Lusardi ve Mitchell(2011) finansal okuryazar olmama durumunun, ülkenin ekonomisinin gelişmişlik seviyesinden bağımsız olarak, hem piyasa mekanizmasının gelişmiş olduğu Almanya, Hollanda, Japonya, Yeni Zelanda gibi ülkelerde hem de Rusya gibi daha istikrarsız piyasalara sahip ülkelerde yaygın olduğu sonucuna varmıştır.

2012 yılında VISA şirketi tarafından 28 ülkede yapılan Uluslararası Finansal Okuryazarlık Barometresini belirleme çalışması sonucunda ilk beş ülke Brezilya, Meksika, Avustralya, ABD ve Kanada şeklinde sıralanmıştır. Son beş sırada yer alan ülkeler ise sırasıyla Fas, Güney Afrika Cumhuriyeti, Vietnam, Endonezya ve Pakistan’dır (Karaağaç, 2015:22).

Xu ve Zia, 2012 yılında Dünya Bankası için yaptıkları Dünyada Finansal Okuryazarlık araştırmasında ülkelere gelişmişlik ve gelir düzeylerine göre yaklaşmışlardır. Araştırma sonucunda yüksek gelire sahip ülkeler ve düşük gelire sahip ülkeler olarak bir ayırım yaptıklarında yüksek gelirli ülkelerde finansal okuryazarlık düzeyinin bireylerin borç ve mortgage durumlarını, emeklilik planlarını ve yatırım davranışlarını etkilediği sonucuna varmışlardır (Xu ve Zia, 2012:42).

Öztürk (2014), Süleyman Demirel Üniversitesinde görevli akademik personelin finansal okuryazarlık düzeylerini tespit etmek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Bu çalışma neticesinde anket yapılan akademik personelin yeterli seviyede finansal okuryazar olduğu anlaşılmıştır. Ancak finansal okuryazarlık seviyesi yeterli olsa bile finansal eğitimlerin devam etmesi gerektiği kanısına varılmıştır (Şengüloğlu, 2019:30).

Biçer ve Altan(2016) çalışmalarında, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinden finansal eğitim alanların finansal okuryazarlık oranlarının yüksek olduğu sonucuna varmıştır.

Ateş vd.(2016), bireysel hisse senedi yatırımcıları üzerinde bir çalışma yapmıştır. Çalışmaya katılan yatırımcıların yarısının finansal okuryazarlık oranlarının düşük olduğu ve yatırımcıların bilgi kaynağı olarak aile ve arkadaşlarından bilgi aldıkları sonucuna varılmıştır.

Demir vd. (2017)’in Elazığ’da yaşayan ve Z kuşağı olarak nitelendirilen bireyler üzerinde yaptığı çalışmada, çalışmaya katılan bireylerin temel düzeyde finansal

okuryazarlık bilgisine sahip oldukları ancak ileri düzeyde finansal bilgi gerektiren konularda yetersiz oldukları sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca Z kuşağı erkeklerin finansal okuryazarlık düzeylerinin kadınlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Gündüzalp (2018) hane halkının borçlanma eğilimlerini; finansal yönetim, finansal okuryazarlık, demografik yapı gibi alanlar üzerinden araştırmıştır. Yapılan bu araştırmanın sonucunda finansal okuryazarlık seviyesi düşük olan kişilerin şahsi borçlanmalarının yüksek seyrettiği görülmüştür. Ayrıca finansal okuryazarlığın düşük olmasının para yönetimi açısından da hane halkı açısından da olumsuz durumlara sebebiyet verdiği anlaşılmıştır (Şengüloğlu, 2019:33).

Yöntem

Bu araştırmanın amacı E-fatura mükelleflerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin tespit edilmesidir.

Araştırmanın verilerini elde etmek için birincil veri toplama yöntemi olan anket kullanılmıştır. İki bölümden oluşan anketin birinci kısmı demografik özelliklerden oluşurken, ikinci kısmında finansal bilgilerin belirlenmesine yönelik sorular, genel ekonomik bilgilere yönelik sorular ve tasarrufa yönelik sorulardan oluşan 5'li likert formunda ölçek kullanılmıştır.

Araştırmada kolayda örnekleme yöntemi ile 1500 e-fatura mükellefi belirlenmiş olup dağıtılan anketlerden 1220 tane geri dönüş sağlanmış ve yapılan incelemeler sonucunda 1000 anket kullanılmaya uygun bulunmuştur. Kullanılmayan 220 anketin bir kısmında cevaplar eksik doldurulmuş, bir kısmında da demografik bilgilerin eksikliğinden dolayı anket değerlendirme dışı bırakılmıştır. Araştırmanın evrenini, Gaziantep, İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Kayseri, Samsun, Trabzon, Erzurum, Manisa, Antalya, Konya, Sivas illerinde faaliyet gösteren E-fatura mükellefleri oluşturmaktadır.

Araştırmada veri analizi SPSS paket programı ile yapılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde, ortama gibi tanımlayıcı istatistik testleri yapılmıştır. Verilerin normallik testi yapılmış olup Skewness değeri -0,925 Kurtosis değeri -0,696 bulunmuştur. Tabachnick and Fidell (2013:80-81) bu değerlerin +1,5 ile -1,5 arasında olduğunda verilerin normal dağıldığını kabul etmektedir. Bu verilere göre verilerin normal dağıldığı kabul edilmiştir. Verileri normal dağıldığı için Independent Sample T-Test, One Way Anova ve Tukey analizleri yapılmıştır. Çalışmanın güvenilirlik testi yapılmış, Cronbach Alphadeğeri 0,829 bulunmuştur. Daha sonra güvenilirlik testi uygulanmış sorular uzman kişilere gösterilmiş ve soruların geçerliliği test edilmiştir.

Faktör Analizi

Anket sorularına katılımcıların vermiş oldukları cevapları belli başlıklar altında toplamak amacıyla faktör analizinden yararlanılmıştır.

Çizelge 1.' de görüldüğü üzere KMO and Bartlett's

Test uygulamasında sig değeri $0,000 < 0,05$ olduğundan Bartlett's Testi anlamlıdır. Yani değişkenler arasında yüksek korelasyon bulunmaktadır. KMO katsayısı 0,634 olduğu için faktör analizi yapmaya uygun bir veri seti olduğu söylenebilir.

Faktör analizine göre dönüşümlü faktör yükleri hesaplanarak maddelere yapılan analizler sonucunda, ölçeğin 20 maddeden ve 4 faktörden oluştuğu görülmektedir. Dönüşümlü faktör yüklerinden faydalanılarak faktörlerdeki maddelerin taşıdıkları anlamlar sırasıyla şu şekildedir;

- Finans Bilgisi
- Makroekonomi Bilgisi
- Alternatif Yatırım Araçları
- Girişimcilik Bilgisi

Independent Sample T-Testi

T-testi analizlerinde, demografik özellikler olan medeni durum, internet bankacılığı kullanımı, finansal eğitim, cinsiyet ve bes katılımlarına göre finans bilgisi, makroekonomi bilgisi, tasarruf bilgisi ve girişimcilik bilgisi arasında fark olup olmadığı hipotezler belirlenerek %5 önem seviyesinde test edilmiştir. Bu test ile farklı ana kütlelerin ortalamalarının farklılığı test edilir.

H_0 : Finansal eğitimin eğitim düzeyine etkisi yoktur.

H_1 : Finansal eğitimin eğitim düzeyine etkisi vardır.

Finansal eğitimin, eğitim düzeyi ile ilişkisinin olup olmadığı t testi ile test edilmiş olup, $p=0,001 < 0,05$ bulunmuştur. Bu verilere göre finansal eğitim ile eğitim düzeyi arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu sonuca göre H_0 hipotezi reddedilerek H_1 hipotezi kabul edilir. Buna göre finansal eğitimin eğitim düzeyi ile ilişkisinin olduğu söylenebilir.

H_0 : Finansal eğitimin bes katılımına etkisi yoktur.

H_1 : Finansal eğitimin bes katılımına etkisi vardır.

Finansal eğitimin, bes katılımı ile ilişkisinin olup olmadığı t testi ile test edilmiş olup $p=0,001 < 0,05$ bulunmuştur. Bu verilere göre finansal eğitim ile bes katılımı arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu sonuca göre H_0 hipotezi reddedilerek H_1 hipotezi kabul edilir. Buna göre finansal eğitim ile bes katılımı arasında bir ilişkisi olduğu söylenebilir.

H_0 : Finansal eğitimin tasarruf yapmaya etkisi yoktur.

H_1 : Finansal eğitimin tasarruf yapmaya etkisi vardır.

Finansal eğitim ile tasarruf arasında bir ilişkinin olup olmadığı t testi ile test edilmiş olup $p=0,001 < 0,05$ bulunmuştur. Bu verilere göre finansal eğitim ile yapılan tasarruf miktarı arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu sonuca göre H_0 hipotezi reddedilerek H_1 hipotezi kabul edilmiştir. Diğer bir ifadeyle yapılan tasarrufların finansal eğitim ile ilişkisi olduğu söylenebilir.

Çizelge 1. KMO and Bartlett's Test Uygulaması

Table 1. KMO and Bartlett's Test Practice

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy	0,634	
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	4167,585
	df	561
	Sig.	0

Çizelge 2. Finansal Eğitim T-Testi Analizi

Table 2. Financial Education T-Testi Analysis

Finansal Eğitim ve Eğitim Düzeyi İlişkisi						
Finansal Eğitim		N	Ort.	Ss	t	P
	Evet	352	3,49	1,181	11,400	0,001
	Hayır	648	2,66	1,046		
Finansal Eğitim ve Bes Katılım İlişkisi						
Finansal Eğitim		N	Ort.	Ss	t	P
	Evet	352	1,30	,461	-10,866	0,001
	Hayır	648	1,64	,480		
Finansal Eğitim ve Tasarruf İlişkisi						
Finansal Eğitim		N	Ort.	Ss	t	P
	Evet	352	2,68	1,156	9,488	0,001
	Hayır	648	1,95	1,147		

Çizelge 3. Medeni Durum T-Testi Analizi

Table 3. Marital Status T-Test Analysis

Medeni Durum ve Finansal Bilgi İlişkisi						
Medeni Durum		N	Ort.	Ss	t	P
	Evli	817	3,9168	1,51720	-,845	,460
	Bekar	183	4,0055	1,22473		
Medeni Durum ve Makroekonomi Bilgisi İlişkisi						
Medeni Durum		N	Ort.	Ss	t	P
	Evli	817	2,9829	1,41151	-1,227	,220
	Bekar	183	3,1257	1,47527		
Medeni Durum ve Alternatif Yatırım Araçları İlişkisi						
Medeni Durum		N	Ort.	Ss	t	P
	Evli	817	3,0692	1,11218	-2,069	0,77
	Bekar	183	3,2240	,86544		
Medeni Durum ve Girişimcilik Bilgisi İlişkisi						
Medeni Durum		N	Ort.	Ss	t	P
	Evli	817	3,1530	,92380	3,375	,001
	Bekar	183	2,8962	,95942		

H_0 : Medeni durumun finansal bilgiye etkisi yoktur.

H_1 : Medeni durumun finansal bilgiye etkisi vardır.

Finansal bilginin medeni duruma göre farklılık gösterip göstermediği t testi ile test edilmiştir. Bu verilere göre $p=0,460>0,05$ çıkmıştır. Bu verilere göre medeni durumla finansal bilgi arasında anlamlı bir fark görülmemiştir. Bu sonuca göre H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Yani medeni durumun finansal bilgiye etkisi olmadığı söylenebilir.

H_0 : Medeni durumun makroekonomik bilgiye etkisi yoktur.

H_1 : Medeni durumun makroekonomik bilgiye etkisi vardır.

Makroekonomik bilginin medeni durumla ilişkisinin olup olmadığı t testi ile test edilmiş olup $p=0,220>0,05$ çıkmıştır. Bu verilere göre H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Bu sonuca göre medeni durumun makroekonomik bilgiye etkisinin olmadığı söylenebilir.

H_0 : Medeni durumun alternatif yatırım araçları kullanımına etkisi yoktur.

H_1 : Medeni durumun alternatif yatırım araçları kullanımına etkisi vardır.

Alternatif yatırım araçları kullanımının medeni durumla ilişkisi olup olmadığı t testi ile test edilmiştir. Verilere göre $p=0,77>0,05$ bulunmuştur. Bu sonuca göre H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Bu verilere göre medeni durumla alternatif yatırım araçları kullanımı arasında anlamlı bir fark görülmemiştir. Yani medeni durumun

Çizelge 4. İnternet Bankacılığı T-Testi Analizi

Table 4. Internet Banking T-Test Analysis

alternatif yatırım araçları kullanımına etkisi olmadığı söylenebilir.

H_0 : Medeni durumun girişimciliğe etkisi yoktur.

H_1 : Medeni durumun girişimciliğe etkisi vardır.

Girişimcilik faktörünün medeni durumla ilişkisinin olup olmadığı t testi ile test edilmiştir. Verilere göre $p=0,001<0,05$ bulunmuştur. Bu sonuca göre H_0 hipotezi reddedilerek, H_1 hipotezi kabul edilmiştir. Bu verilere göre medeni durumla girişimcilik arasında anlamlı bir fark görülmüştür. Medeni durumun girişimcilik üzerinde etkisi olduğu söylenebilir.

H_0 : İnternet Bankacılığı kullanımının finansal bilgiye etkisi yoktur.

H_1 : İnternet Bankacılığı kullanımının finansal bilgiye etkisi vardır.

İnternet bankacılığı kullanımının finansal bilgi ile ilişkisinin olup olmadığı t testi ile test edilmiş olup $p=0,001<0,05$ bulunmuştur. Bu verilere göre internet bankacılığı kullanımı ile finansal bilgi arasında anlamlı bir fark görülmüş olup H_0 hipotezi reddedilerek H_1 hipotezi kabul edilmiştir. Bu sonuca göre internet bankacılığı kullanımının finansal bilgiye etkisinin olduğu söylenebilir.

H_0 : İnternet Bankacılığı kullanımının makroekonomik bilgiye etkisi yoktur.

H_1 : İnternet Bankacılığı kullanımının makroekonomik bilgiye etkisi vardır.

İnternet Bankacılığı Kullanımı ve Finansal Bilgi İlişkisi						
İnternet Bankacılığı		N	Ort.	Ss	t	P
	Evli	950	4,0147	1,41339	7,908	0,001
	Bekar	50	2,3800	1,62744		
İnternet Bankacılığı Kullanımı ve Makroekonomik Bilgi İlişkisi						
İnternet Bankacılığı		N	Ort.	Ss	t	P
	Evli	950	2,9768	1,40580	-2,741	0,8
	Bekar	50	3,6200	1,62744		
İnternet Bankacılığı Kullanımı ve Alternatif Yatırım Araçları İlişkisi						
İnternet Bankacılığı		N	Ort.	Ss	t	P
	Evli	950	3,1042	1,09563	,862	,398
	Bekar	50	2,9700	,43342		
İnternet Bankacılığı Kullanımı ve Girişimcilik İlişkisi						
İnternet Bankacılığı		N	Ort.	Ss	t	P
	Evli	950	3,1079	,93728	,288	,780
	Bekar	50	3,0700	,90356		

Çizelge 5. Finansal Eğitim T-Testi Analizi

Table 5. Financial Education T-Test Analysis

Finansal Eğitim ile Finansal Bilgi İlişkisi						
Finansal Eğitim		N	Ort.	Ss	t	P
	Evet	352	3,7528	1,69757	-2,667	0,8
	Hayır	648	4,0309	1,31769		
Finansal Eğitim ile Makroekonomik Bilgi İlişkisi						
Finansal Eğitim		N	Ort.	Ss	t	P
	Evet	352	3,4261	1,52106	6,990	0,001
	Hayır	648	2,7824	1,31471		
Finansal Eğitimin ile Alternatif Yatırım Araçları İlişkisi						
Finansal Eğitim		N	Ort.	Ss	t	P
	Evet	352	2,8793	1,10891	-4,696	0,001
	Hayır	648	3,2160	1,03401		
Finansal Eğitim ile Girişimcilik İlişkisi						
Finansal Eğitim		N	Ort.	Ss	t	P
	Evet	352	3,0014	1,03259	-2,614	0,13
	Hayır	648	3,1628	,87342		

İnternet bankacılığı kullanımının makroekonomik bilgi ile ilişkisinin olup olmadığı t testi ile test edilmiş olup $p=0,8>0,05$ bulunmuştur. Bu verilere göre internet bankacılığı kullanımı ile makroekonomik bilgi arasında anlamlı bir fark görülmemiş olup H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Bu sonuca göre internet bankacılığı kullanımının makroekonomik bilgiye etkisinin olmadığı söylenebilir.

H_0 : İnternet Bankacılığı kullanımının alternatif yatırım araçlarına etkisi yoktur.

H_1 : İnternet Bankacılığı kullanımının alternatif yatırım araçlarına etkisi vardır.

İnternet bankacılığı kullanımının alternatif yatırım araçları ile ilişkisinin olup olmadığı t testi ile test edilmiş olup $p=0,398>0,05$ bulunmuştur. Bu verilere göre internet bankacılığı kullanımı ile alternatif yatırım araçları arasında anlamlı bir fark görülmemiş olup H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Bu sonuca göre internet bankacılığı kullanımının alternatif yatırım araçları kullanımında etkisinin olmadığı söylenebilir.

H_0 : İnternet Bankacılığı kullanımının girişimcilik etkisi yoktur.

H_1 : İnternet Bankacılığı kullanımının girişimcilik etkisi vardır.

İnternet bankacılığı kullanımının girişimcilik ile ilişkisinin olup olmadığı t testi ile test edilmiş olup

$p=0,780>0,05$ bulunmuştur. Bu verilere göre internet bankacılığı kullanımı ile girişimcilik arasında anlamlı bir fark görülmemiş olup H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Bu sonuca göre internet bankacılığı kullanımı ile girişimcilik arasında bir ilişkinin olmadığı söylenebilir.

H_0 : Finansal eğitimin finansal bilgiye etkisi yoktur.

H_1 : Finansal eğitimin finansal bilgiye etkisi vardır.

Finansal eğitim ile finansal bilginin ilişkisinin olup olmadığı t testi ile test edilmiş olup $p=0,8>0,05$ bulunmuştur. Bu verilere göre finansal eğitim ile finansal bilgi arasında anlamlı bir fark görülmemiş olup H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Bu sonuca göre finansal eğitimin finansal bilgi üzerinde etkisinin olmadığı söylenebilir.

H_0 : Finansal eğitimin makroekonomik bilgiye etkisi yoktur.

H_1 : Finansal eğitimin makroekonomik bilgiye etkisi vardır.

Finansal eğitimin makroekonomik bilgi ile ilişkisinin olup olmadığı t testi ile test edilmiş olup $p=0,001<0,05$ bulunmuştur. Bu verilere göre finansal eğitim ile makroekonomik bilgi arasında anlamlı bir fark görülmüş olup H_0 hipotezi reddedilerek H_1 hipotezi kabul edilmiştir. Bu sonuca göre finansal eğitimin makroekonomik bilgi üzerinde etkisi olduğu söylenebilir.

H_0 : Finansal eğitimin alternatif yatırım araçları

kullanılmasında etkisi yoktur.

H_1 : Finansal eğitimin alternatif yatırım araçları kullanılmasında etkisi vardır.

Finansal eğitimin alternatif yatırım araçları kullanılmasında etkisi olup olmadığı t testi ile test edilmiş olup $p=0,001<0,5$ bulunmuştur. Bu verilere göre finansal eğitim ile alternatif yatırım araçlarının kullanılmasında anlamlı bir fark görülmüş olup H_0 hipotezi reddedilerek H_1 hipotezi kabul edilmiştir. Bu sonuca göre finansal eğitimin alternatif yatırım araçları kullanılmasında etkisi olduğu söylenebilir.

H_0 : Finansal eğitimin girişimcilğe etkisi yoktur.

H_1 : Finansal eğitimin girişimcilğe etkisi vardır.

Finansal eğitimin girişimcilik ile ilişkisinin olup olmadığı t testi ile test edilmiş olup $p=0,13>0,05$ bulunmuştur. Bu verilere göre finansal eğitim ile girişimcilik arasında anlamlı bir fark görülmemiş olup H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Bu sonuca göre finansal eğitimin girişimcilik üzerinde etkisi olmadığı söylenebilir.

Çizelge 6. Cinsiyet T-Testi Analizi

Table 6. Gender T-Test Analysis

Cinsiyet ile Finansal Bilgi İlişkisi						
Cinsiyet		N	Ort.	Ss	t	P
Cinsiyet	Kadın	412	3,9320	1,39699	-,017	0,986
	Erkek	588	3,9337	1,51675		
Cinsiyet ile Makroekonomik Bilgi İlişkisi						
Cinsiyet		N	Ort.	Ss	t	P
Cinsiyet	Kadın	412	3,0388	1,45941	,550	0,582
	Erkek	588	2,9881	1,39902		
Cinsiyet ile Alternatif Yatırım Araçları İlişkisi						
Cinsiyet		N	Ort.	Ss	t	P
Cinsiyet	Kadın	412	3,0206	,95402	-1,900	0,58
	Erkek	588	3,1514	1,14608		
Cinsiyet ile Girişimcilik İlişkisi						
Cinsiyet		N	Ort.	Ss	t	P
Cinsiyet	Kadın	412	3,1080	,96967	,056	,955
	Erkek	588	3,1046	,91114		

Çizelge 7. BES T-Testi Analizi

Table 7. BES T-Test Analysis

BES Katılımı ile Finansal Bilgi İlişkisi						
BES		N	Ort.	Ss	t	P
BES	Evet	478	3,8515	1,62427	-1,667	0,93
	Hayır	522	4,0077	1,30551		
BES Katılımı ve Makroekonomik Bilgi İlişkisi						
BES		N	Ort.	Ss	t	P
BES	Evet	478	2,6192	1,46854	-8,580	0,001
	Hayır	522	3,3659	1,28263		
BES Katılımı ile Alternatif Yatırım Araçları İlişkisi						
BES		N	Ort.	Ss	t	P
BES	Evet	478	3,2082	1,19664	3,103	0,02
	Hayır	522	2,9962	,93451		
BES Katılımı ile Girişimcilik İlişkisi						
BES		N	Ort.	Ss	t	P
BES	Evet	478	2,7416	1,10207	-12,700	0,001
	Hayır	522	3,4397	,57599		

Çizelge 8. Aylık Gelir Durumu ile Alternatif Yatırım Araçları İlişkisi

Table 8. The Relationship Between Monthly Income Status and Alternative Investment Instruments

Varyans	Kareler	Serbestlik	Kareler	F	P
Kaynağı	Toplamı	Derecesi	Ortalaması		
Gruplar Arası	23,183	4	5,796	5,121	,001
Gruplar İçi	1126,061	995	1,132		
Toplam	1149,244	999			

Çizelge 9. Aylık Gelir Durumu ile Alternatif Yatırım Araçları İlişkisi Tukey Testi

Table 9. The Relationship Between Monthly Income Status and Alternative Investment Instruments Tukey Test

	Aylık Gelir	Ortalamalar Farkı	P
4000_6999	7000-9999	-195	,337
	10000-12999	-357*	,003
	13000-15999	-245	,179
	16000 ve üzeri	-340	0,10
7000-9999	4000_6999	,195	,377
	10000-12999	-,162	,708
	13000-15999	-,050	,996
	16000 ve üzeri	-,145	,799
10000-12999	4000_6999	,357*	,003
	7000-9999	,162	,708
	13000-15999	,112	,917
	16000 ve üzeri	,017	1,00
13000-15999	4000_6999	,245	,179
	7000-9999	0,50	,996
	10000-12999	-,112	,917
	16000 ve üzeri	-0,95	,957
16000 ve üzeri	4000_6999	,340*	0,10
	7000-9999	,145	,799
	10000-12999	-,017	1,00
	13000-15999	0,95	,957

H_0 : Cinsiyetin finansal bilgiye etkisi yoktur.

H_1 : Cinsiyetin finansal bilgiye etkisi vardır.

Cinsiyetin finansal bilgi ile ilişkisinin olup olmadığı t testi ile test edilmiş olup $p=0,986>0,05$ bulunmuştur. Bu verilere göre cinsiyet ile finansal bilgi arasında anlamlı bir fark görülmemiş olup H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Bu sonuca göre cinsiyetin finansal bilgi üzerinde etkisinin olmadığı söylenebilir.

H_0 : Cinsiyetin makroekonomik bilgiye etkisi yoktur.

H_1 : Cinsiyetin makroekonomik bilgiye etkisi vardır.

Cinsiyetin makroekonomik bilgiyle ilişkisinin olup olmadığı t testi ile test edilmiş olup $p=0,582>0,05$ bulunmuştur. Bu verilere göre cinsiyet ile makroekonomik bilgi arasında anlamlı bir fark görülmemiş olup H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Bu sonuca göre cinsiyetin makroekonomik bilgi üzerinde etkisinin olmadığı söylenebilir.

H_0 : Cinsiyetin alternatif yatırım araçları kullanımına etkisi yoktur.

H_1 : Cinsiyetin alternatif yatırım araçları kullanımına etkisi vardır.

Cinsiyetin alternatif yatırım araçlarının kullanımı ile ilişkisinin olup olmadığı t testi ile test edilmiş olup $p=0,58>0,05$ bulunmuştur. Bu verilere göre cinsiyet ile alternatif yatırım araçları kullanımı arasında anlamlı bir fark görülmemiş olup H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Bu sonuca göre cinsiyetin alternatif yatırım araçları kullanımı üzerinde etkisinin olmadığı söylenebilir.

H_0 : Cinsiyetin girişimcilğe etkisi yoktur.

H_1 : Cinsiyetin girişimcilğe etkisi vardır.

Cinsiyetin girişimcilik faktörü ile ilişkisinin olup olmadığı t testi ile test edilmiş olup $p=0,955>0,05$ bulunmuştur. Bu verilere göre cinsiyet ile girişimcilik faktörü arasında anlamlı bir fark görülmemiş olup H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Bu sonuca göre cinsiyetin girişimcilik üzerinde etkisi olmadığı söylenebilir.

H_0 : Bes katılımının finansal bilgiye etkisi yoktur.

H_1 : Bes katılımının finansal bilgiye etkisi vardır.

Bes katılımının finansal bilgi ile ilişkisinin olup olmadığı t testi ile test edilmiş olup $p=0,93>0,05$ bulunmuştur. Bu verilere göre bes katılımı ile finansal bilgi arasında anlamlı bir fark görülmemiş olup H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Bu sonuca göre bes katılımının finansal bilgi üzerinde etkisinin olmadığı söylenebilir.

H_0 : Bes katılımının makroekonomik bilgiye etkisi yoktur.

H_1 : Bes katılımının makroekonomik bilgiye etkisi vardır.

Bes katılımının makroekonomik bilgi ile ilişkisinin olup olmadığı t testi ile test edilmiş olup $p=0,001<0,05$ bulunmuştur. Bu verilere göre bes katılımı ile makroekonomik bilgi arasında anlamlı bir fark görülmüş olup H_0 hipotezi reddedilirken H_1 hipotezi kabul edilmiştir. Bu sonuca göre bes katılımının makroekonomik bilgi üzerinde etkisinin olduğu söylenebilir.

H_0 : Bes katılımının alternatif yatırım araçları kullanımına etkisi yoktur.

H_1 : Bes katılımının alternatif yatırım araçları kullanımına etkisi vardır.

Bes katılımının alternatif yatırım araçları kullanımı ile ilişkisinin olup olmadığı t testi ile test edilmiş olup $p=0,02<0,05$ bulunmuştur. Bu verilere göre bes katılımı ile alternatif yatırım araçları kullanımı arasında anlamlı bir fark görülmüş olup H_0 hipotezi reddedilerek H_1 hipotezi kabul edilmiştir. Bu sonuca göre bes katılımının alternatif yatırım araçları kullanımı üzerinde etkisi olduğu söylenebilir.

H_0 : Bes katılımının girişimcilğe etkisi yoktur.

H_1 : Bes katılımının girişimcilğe etkisi vardır.

Bes katılımının girişimcilik ile ilişkisinin olup olmadığı t testi ile test edilmiş olup $p=0,001<0,05$ bulunmuştur. Bu verilere göre bes katılımı ile girişimcilik arasında anlamlı bir fark görülmüş olup H_0 hipotezi reddedilerek H_1 hipotezi kabul edilmiştir. Bu sonuca göre bes katılımının girişimcilğe etkisinin olduğu söylenebilir.

One Way Anova Testi

Demografik özelliklerine göre aylık gelir, aylık tasarruf

miktarı, çocuk sayısı, eğitim durumu, işletme türü ve yaş gruplarından oluşan çoklu değişkene sahip sorulara One Way Anova Testi uygulanarak söz konusu gruplar ile 2 faktör (alternatif yatırım araçları ve girişimcilik bilgisi) arasında %5 önem seviyesinde fark olup olmadığı test edilmiştir.

H_0 : Aylık gelirin alternatif yatırım araçlarının kullanımına etkisi yoktur.

H_1 : Aylık gelirin alternatif yatırım araçlarının kullanımına etkisi vardır.

Aylık gelirin alternatif yatırım araçlarının kullanımına etkisinin olup olmadığı anova testi ile test edilmiş analiz sonucunda $p=0,01<0,5$ bulunmuştur. Bu veriler göre aylık gelir durumu ile alternatif yatırım araçlarının kullanımına aralarında anlamlı bir fark görülmüş olup H_0 hipotezi reddedilerek H_1 hipotezi kabul edilmiştir.

Aylık gelir düzeyi ile alternatif yatırım araçları kullanımı arasındaki farkı gösteren tukey testi karşılaştırması incelendiğinde; aylık geliri 10000-12999 bin ve 16000 bin ve üzeri gelir grubu olan katılımcıların alternatif yatırım araçlarını kullanma oranlarının diğer gruplardan daha yüksek olduğu görülmektedir.

H_0 : Aylık gelirin girişimciliğe etkisi yoktur.

H_1 : Aylık gelirin girişimciliğe etkisi vardır.

Aylık gelirin girişimciliğe etkisinin olup olmadığı anova testi ile test edilmiş analiz sonucunda $p=0,001<0,5$ bulunmuştur. Bu veriler göre aylık gelir durumu ile girişimcilik bilgisi arasında anlamlı bir fark görülmüş olup H_0 hipotezi reddedilerek H_1 hipotezi kabul edilmiştir.

Aylık gelir düzeyi ile girişimcilik arasındaki farkı gösteren tukey testi karşılaştırması incelendiğinde, gelir miktarı yükseldikçe girişimcilik bilgisinin arttığı söylenebilir.

H_0 : Aylık tasarruf miktarının alternatif yatırım araçları kullanımına etkisi yoktur.

H_1 : Aylık tasarruf miktarının alternatif yatırım araçları kullanımına etkisi vardır.

Aylık tasarruf miktarının alternatif yatırım araçları kullanımına etkisinin olup olmadığı anova testi ile test edilmiş analiz sonucunda $p=0,001<0,5$ bulunmuştur. Bu verilere göre aylık tasarruf miktarı ile alternatif yatırım araçları arasında anlamlı bir fark görülmüş olup H_0 hipotezi reddedilerek H_1 hipotezi kabul edilmiştir.

Aylık tasarruf ile alternatif yatırım araçları kullanımı arasındaki farkı gösteren tukey testi karşılaştırması incelendiğinde, aylık tasarruf miktarı arttıkça alternatif yatırım araçları kullanımının arttığı söylenebilir.

H_0 : Aylık tasarruf miktarının girişimciliğe etkisi yoktur.

H_1 : Aylık tasarruf miktarının girişimciliğe etkisi vardır.

Aylık tasarruf miktarının girişimcilik üzerinde etkisinin olup olmadığı anova testi ile test edilmiş analiz sonucunda $p=0,01<0,5$ bulunmuştur. Bu verilere göre aylık tasarruf miktarı ile girişimcilik arasında anlamlı bir fark görülmüş olup H_0 hipotezi reddedilerek H_1 hipotezi kabul edilmiştir.

Aylık tasarruf ile girişimcilik arasındaki farkı gösteren tukey testi karşılaştırması incelendiğinde tasarruf miktarı arttıkça girişimcilik bilgisinin arttığı söylenebilir.

Çizelge 10. Aylık Gelir Durumu ile Girişimcilik Bilgisi

Table 10. Monthly Income Status and Entrepreneurship Information

Varyans	Kareler	Serbestlik	Kareler	F	P
Kaynağı	Toplamı	Derecesi	Ortalaması		
Gruplar Arası	33,079	4	8,270	9,788	,001
Gruplar İçi	840,685	995	,845		
Toplam	873,764	999			

Çizelge 11. Aylık Gelir Durumu ile Girişimcilik Bilgisi Tukey Testi

Table 11. Monthly Income Status and Entrepreneurship Information Tukey Test

	Aylık Gelir	Ortalamalar Farkı	P
4000_6999	7000-9999	-,350	,001
	10000-12999	-,450*	,001
	13000-15999	0,45	,990
	16000 ve üzeri	-,110	,739
7000-9999	4000_6999	,350	,001
	10000-12999	-,100	,895
	13000-15999	,395*	,007
	16000 ve üzeri	,241	,204
10000-12999	4000_6999	,450	,001
	7000-9999	,100	0,895
	13000-15999	,495*	,001
	16000 ve üzeri	,340	,016
13000-15999	4000_6999	-,045	,990
	7000-9999	-,395	,007
	10000-12999	-,155	,002
	16000 ve üzeri	-,495*	0,680
16000 ve üzeri	4000_6999	,110	,739
	7000-9999	-,241	,204
	10000-12999	-,340	,109
	13000-15999	,155	,608

Çizelge 12. Aylık Tasarruf ile Alternatif Yatırım Araçları İlişkisi

Table 12. The Relationship Between Monthly Savings and Alternative Investment Instruments

Varyans	Kareler	Serbestlik	Kareler	F	P
Kaynağı	Toplamı	Derecesi	Ortalaması		
Gruplar Arası	20,130	4	5,033	4,435	,001
Gruplar İçi	1129,114	995	1,135		
Toplam	1149,244	999			

Çizelge 13. Aylık Tasarruf ile Alternatif Yatırım Araçları İlişkisi Tukey Testi

Table 13. The Relationship Between Monthly Savings and Alternative Investment Instruments Tukey Test

	Tasarruf Miktarı	Ortalamalar Farkı	P
Tasarruf Yapmıyorum	%0-5	-,142	,501
	%6-10	-,184	,253
	%11-15	-,090	,918
	%16 ve üzeri	,535*	,024
	Tasarruf Yapmıyorum	,142	,0501
%0-5	%6-10	-,042	,994
	%11-15	,052	,992
	%16 ve üzeri	,677*	,002
	Tasarruf Yapmıyorum	,184	,253
%6-10	%0-5	,042	,994
	%11-15	,094	,992
	%16 ve üzeri	,719*	,001
	Tasarruf Yapmıyorum	,090	,918
%11-15	%0-5	-,052	,992
	%6-10	-,094	,932
	%16 ve üzeri	,625*	,012
	Tasarruf Yapmıyorum	-,535	,024
%16 ve üzeri	%0-5	-,667	,002
	%6-10	-,719	,001
	%11-15	-,625	,012

Çizelge 14. Aylık Tasarruf ile Girişimcilik İlişkisi

Table 14. The Relationship Between Monthly Savings and Entrepreneurship

Varyans	Kareler	Serbestlik	Kareler	F	P
Kaynağı	Toplamı	Derecesi	Ortalaması		
Gruplar Arası	25,780	4	6,445	7,563	,001
Gruplar İçi	847,984	995	,852		
Toplam	873,764	999			

Çizelge 15. Aylık Tasarruf ile Girişimcilik Bilgisi Tukey Testi

Table 15. The Relationship Between Monthly Savings and Entrepreneurship Tukey Test

	Tasarruf Miktarı	Ortalamalar Farkı	P
Tasarruf Yapmıyorum	%0-5	,232*	0,23
	%6-10	-,165	,217
	%11-15	,147	,093
	%16 ve üzeri	-,372	0,23
	Tasarruf Yapmıyorum	-,232	0,23
%0-5	%6-10	-,397*	0,01
	%11-15	-,085	,918
	%16 ve üzeri	-,604	0,02
	Tasarruf Yapmıyorum	,165	,217
%6-10	%0-5	,397*	0,01
	%11-15	,312	0,19
	%16 ve üzeri	-,207	,699
	Tasarruf Yapmıyorum	-,147	,514
%11-15	%0-5	,085	,918
	%6-10	-,312	,019
	%16 ve üzeri	-,519*	,018
	Tasarruf Yapmıyorum	,372	,116
%16 ve üzeri	%0-5	,604*	,002
	%6-10	,207	,699
	%11-15	,519	,018

Çizelge 16. Çocuk Sayısı ile Alternatif Yatırım Araçları İlişkisi

Table 16. The Relationship Between Number of Children and Alternatibe Investment Instruments

Varyans	Kareler	Serbestlik	Kareler	F	P
Kaynağı	Toplamı	Derecesi	Ortalaması		
Gruplar Arası	86,665	4	21,666	20,288	,001
Gruplar İçi	1062,579	995	1,068		
Toplam	1149,244	999			

Çizelge 17. Çocuk Sayısı ile Alternatif Yatırım İlişkisi Tukey Testi

Table 17. The Relationship Between Number of Children and Alternatibe Investment Instruments Tukey Test

	Çocuk Sayısı	Ortalamalar Farkı	P
0	1	,312	,015
	2	-,045	,983
	3	-,500	,001
	4 ve üzeri	-,986*	,001
1	0	-,312	,015
	2	-,358	,001
	3	-,812	,001
	4 ve üzeri	-1,280*	,001
2	0	,045	,983
	1	,358	,001
	3	-,455	,000
	4 ve üzeri	-,925*	,000
3	0	-,500*	,000
	1	-,812	,001
	2	,455*	,001
	4 ve üzeri	-,468	,091
4 ve üzeri	0	,968	,001
	1	1,280*	,001
	2	,928*	,001
	3	,468	,091

Çizelge 18. Çocuk Sayısı ile Girişimcilik İlişkisi

Table 18. The Relationship Between Number of Children and Entrepreneurship

Varyans	Kareler	Serbestlik	Kareler	F	P
Kaynağı	Toplamı	Derecesi	Ortalaması		
Gruplar Arası	74,589	4	18,647	23,217	,001
Gruplar İçi	799,175	995	,803		
Toplam	873,764	999			

H_0 : Çocuk sayısının alternatif yatırım araçları kullanımına etkisi yoktur.

H_1 : Çocuk sayısının alternatif yatırım araçları kullanımına etkisi vardır.

Çocuk sayısının alternatif yatırım araçları kullanılmasında etkisinin olup olmadığı anova testi ile test edilmiş analiz sonucunda $p=0,001<0,5$ bulunmuştur. Bu verilere göre çocuk sayısı ile alternatif yatırım araçları kullanımını arasında anlamlı bir fark görülmüş olup H_0 hipotezi reddedilerek H_1 hipotezi kabul edilmiştir.

Çocuk sayısı ile alternatif yatırım araçları kullanımı arasındaki farkı gösteren tukey testi karşılaştırması incelendiğinde, 4 ve üzeri çocuk sahibi olan katılımcıların çocuk sayısı az olan katılımcılara göre daha fazla alternatif yatırım araçlarının kullanıldığı söylenebilir.

H_0 : Çocuk sayısının girişimcilik etkisi yoktur.

H_1 : Çocuk sayısının girişimcilik etkisi vardır.

Çocuk sayısının girişimcilik etkisinin olup olmadığı anova testi ile test edilmiş, analiz sonucunda $p=0,001<0,5$ bulunmuştur. Bu verilere göre çocuk sayısı ile girişimcilik arasında anlamlı bir fark görülmüştür. H_0 hipotezi reddedilirken H_1 hipotezi kabul edilmiştir.

Çocuk sayısı ile girişimcilik bilgisi arasındaki farkı gösteren tukey testi karşılaştırması incelendiğinde, çocuk

sayısı arttıkça girişimcilik bilgisinin de arttığı söylenebilir.

H_0 : Eğitim durumunun alternatif yatırım araçları kullanımında etkisi yoktur.

H_1 : Eğitim durumunun alternatif yatırım araçları kullanımında etkisi vardır.

Eğitim durumunun alternatif yatırım araçları kullanılmasında bir etkisinin olup olmadığı anova testi ile test edilmiş analiz sonucunda $p=0,001<0,5$ bulunmuştur. Bu verilere göre eğitim düzeyi ile alternatif yatırım araçlarının kullanımı arasında anlamlı bir fark görülmüştür. H_0 hipotezi reddedilirken H_1 hipotezi kabul edilmiştir.

Eğitim durumu ile alternatif yatırım araçları kullanımı arasındaki farkı gösteren tukey testi karşılaştırması incelendiğinde, eğitim durumu yükseldikçe alternatif yatırım araçlarının kullanımının arttığı söylenebilir.

H_0 : Eğitim durumunun girişimcilik etkisi yoktur.

H_1 : Eğitim durumunun girişimcilik etkisi vardır.

Eğitim durumunun girişimcilik üzerinde etkisinin olup olmadığı anova testi ile test edilmiş analiz sonucunda $p=0,001<0,5$ bulunmuştur. Bu veriler göre eğitim düzeyi ile girişimcilik arasında anlamlı bir fark görülmüştür. H_0 hipotezi reddedilirken H_1 hipotezi kabul edilmiştir.

Çizelge 19. Çocuk Sayısı ile Girişimcilik Bilgisi Tukey Testi

Table 19. The Relationship Between Number of Children and Entrepreneurship Tukey Test

	Çocuk Sayısı	Ortalamalar Farkı	P
0	1	-,054	,971
	2	,106	,597
	3	-1,42	,562
	4 ve üzeri	1,384*	,001
1	0	,054	,971
	2	,160	,263
	3	-,088	,903
	4 ve üzeri	1,402*	,001
2	0	-,106	,597
	1	-,160	,263
	3	-,248	,042
	4 ve üzeri	1,242*	0,01
3	0	,142	,562
	1	,088	,903
	2	,243	,042
	4 ve üzeri	1,490*	,001
4 ve üzeri	0	-1,384*	,001
	1	-1,402*	,001
	2	-1,242*	,001
	3	-1,490	,001

Çizelge 20. Eğitim Durumu ile Alternatif Yatırım Araçları İlişkisi

Table 20. The Relationship Between Educational Status and Alternative Investment Instruments

Varyans	Kareler	Serbestlik	Kareler	F	P
Kaynağı	Toplamı	Derecesi	Ortalaması		
Gruplar Arası	98,789	4	24,697	23,393	,001
Gruplar İçi	1050,455	995	1,056		
Toplam	1149,244	999			

Çizelge 21. Eğitim Durumu ile Alternatif Yatırım İlişkisi Tukey Testi

Table 21. The Relationship Between Educational Status and Alternative Investment Instruments Tukey Test

	Eğitim Durumu	Ortalamalar Farkı	P
İlkokul	Lise	1,016*	,001
	Ön Lisans	,743*	,001
	Lisans	1,012*	,001
	Yüksek Lisans	1,600*	,001
Lise	İlkokul	-1,016*	,001
	Ön Lisans	-,273	,050
	Lisans	-,003	1,00
	Yüksek Lisans	,584*	,001
Ön Lisans	İlkokul	-,743*	,001
	Lise	,273	,050
	Lisans	,263	,096
	Yüksek Lisans	,857*	,001
Lisans	İlkokul	-1,012*	,001
	Lise	,003	1,00
	Ön Lisans	-,293	,096
	Yüksek Lisans	,588*	,001
Yüksek Lisans	İlkokul	-,1600*	,001
	Lise	-,584*	,001
	Ön Lisans	-,857*	,001
	Lisans	-,588*	,001

Çizelge 22. Eğitim Durumu ile Girişimcilik İlişkisi

Table 22. The Relationship Between Educational Status and Entrepreneurship

Varyans	Kareler	Serbestlik	Kareler	F	P
Kaynağı	Toplamı	Derecesi	Ortalaması		
Gruplar Arası	14,860	4	3,715	4,614	,001
Gruplar İçi	156,995	195	,805		
Toplam	171,855	199			

Eğitim durumu ile girişimcilik arasındaki farkı gösteren tukey testi karşılaştırması incelendiğinde, ilkokul

mezunlarına göre lise ve diğer okullarda öğrenim gören kullanıcıların girişimcilik bilgisinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Bu duruma göre öğrenim düzeyi arttıkça girişimcilik bilgisinin arttığı söylenebilir.

H_0 : İşletme türünün alternatif yatırım araçları kullanımında etkisi yoktur.

H_1 : işletme türünün alternatif yatırım araçları kullanımında etkisi vardır.

İşletme türünün alternatif yatırım araçlarının kullanılmasında etkisinin olup olmadığı anova testi ile test edilmiş analiz sonucunda $p=0,468<0,5$ bulunmuştur. Bu verilere göre işletme türü ile alternatif yatırım araçları kullanımı arasında anlamlı bir fark görülmüştür. Bu sonuca göre H_0 hipotezi reddedilerek H_1 hipotezi kabul edilir.

H_0 : İşletme türünün girişimcilik bilgisine etkisi yoktur.

H_1 : işletme türünün girişimcilik bilgisine etkisi vardır.

İşletme türünün girişimcilik bilgisine etkisinin olup olmadığı anova testi ile test edilmiş analiz sonucunda $p=0,001<0,5$ bulunmuştur. Bu verilere göre işletme türü ile girişimcilik bilgisi arasında anlamlı bir fark görülmüştür. Bu sonuca göre H_0 hipotezi reddedilerek H_1 hipotezi kabul edilir.

H_0 : Yaşın alternatif yatırım araçları kullanımında etkisi yoktur.

H_1 : Yaşın alternatif yatırım araçları kullanımında etkisi vardır.

Yaşın alternatif araçlarının kullanılmasında etkisinin olup olmadığı anova testi ile test edilmiş analiz sonucunda $p=0,01<0,5$ bulunmuştur. Bu verilere göre yaş ile alternatif yatırım araçları kullanımı arasında anlamlı bir fark görülmüştür. Bu sonuca göre H_0 hipotezi reddedilerek H_1 hipotezi kabul edilir.

Yaş ile alternatif yatırım araçları kullanımı arasındaki farkı gösteren tukey testi karşılaştırması incelendiğinde, yaşı büyük olan katılımcıların alternatif yatırım araçlarını kullanma oranının yüksek olduğu söylenebilir.

H_0 : Yaşın girişimcilik üzerinde etkisi yoktur.

H_1 : Yaşın girişimcilik üzerinde etkisi vardır.

Yaşın girişimcilik üzerinde etkisinin olup olmadığı anova testi ile test edilmiş analiz sonucunda $p=0,01<0,5$ bulunmuştur. Bu verilere göre yaş ile girişimcilik arasında anlamlı bir fark görülmüştür. Bu sonuca göre H_0 hipotezi reddedilerek H_1 hipotezi kabul edilir.

Çizelge 23. Eğitim Durumu ile Girişimcilik Bilgisi Tukey Testi

Table 23. The Relationship Between Educational Status and Entrepreneurship Tukey Test

	Eğitim Durumu	Ortalamalar Farkı	P
İlkokul	Lise	1,032*	,001
	Ön Lisans	,887*	,001
	Lisans	,961*	,001
	Yüksek Lisans	1,409*	,001
Lise	İlkokul	-1,032*	,001
	Ön Lisans	-,144	,464
	Lisans	-,071	,857
	Yüksek Lisans	,378*	,001
Ön Lisans	İlkokul	-,877*	,001
	Lise	,144	,464
	Lisans	,074	,938
	Yüksek Lisans	,522*	,001
Lisans	İlkokul	-,961*	,001
	Lise	,071	,857
	Ön Lisans	-,074	,938
	Yüksek Lisans	,448*	,001
Yüksek Lisans	İlkokul	-1,409*	,001
	Lise	-,378*	,001
	Ön Lisans	-,522*	,001
	Lisans	-,448*	,001

Çizelge 24. İşletme Türü ile Alternatif Yatırım Araçları İlişkisi

Table 24. The Relationship Between Business Type and Alternative Investment Instruments

Varyans	Kareler	Serbestlik	Kareler	F	P
Kaynağı	Toplamı	Derecesi	Ortalaması		
Gruplar Arası	1,749	2	,874	,760	,468
Gruplar İçi	1147,495	997	1,151		
Toplam	1149,244	999			

Çizelge 25. İşletme Türü ile Girişimcilik İlişkisi

Table 25. The Relationship Between Business Type and Entrepreneurship

Varyans	Kareler	Serbestlik	Kareler	F	P
Kaynağı	Toplamı	Derecesi	Ortalaması		
Gruplar Arası	22,702	2	11,351	13,297	,001
Gruplar İçi	851,062	997	,854		
Toplam	873,764	999			

Çizelge 26. Yaş ile Alternatif Yatırım Araçları İlişkisi

Table 26. The Relationship Between Business Type and Alternative Investment Instruments

Varyans	Kareler	Serbestlik	Kareler	F	P
Kaynağı	Toplamı	Derecesi	Ortalaması		
Gruplar Arası	70,662	3	23,554	21,751	,001
Gruplar İçi	1078,581	996	1,083		
Toplam	1149,244	999			

Çizelge 27. Yaş ile Alternatif Yatırım Araçları İlişkisi Tukey Testi

Table 27. The Relationship Between Business Type and Alternative Investment Instruments Tukey Test

	Yaş	Ortalamalar Farkı	P
20-29	30-39	,195	,210
	40-49	-,054	,953
	50-59	-,583*	,001
30-39	20-29	-,195	,210
	40-49	-,249	,019
	50-59	-,778*	,001
40-49	20-29	,054	,953
	30-39	,249	,019
	50-59	-,529*	,001
50-59	20-29	,583*	,001
	30-39	,778*	,001
	40-49	,529*	,001

Çizelge 28. Yaş ile Girişimcilik Bilgisi İlişkisi

Table 28. The Relationship Between Age and Entrepreneurship Information

Varyans	Kareler	Serbestlik	Kareler	F	P
Kaynağı	Toplamı	Derecesi	Ortalaması		
Gruplar Arası	97,347	3	32,449	41,626	,001
Gruplar İçi	776,417	996	,780		
Toplam	873,764	999			

Çizelge 29. Yaş ile Girişimcilik Bilgisi Tukey Testi

Table 29. The Relationship Between Age and Entrepreneurship Information Tukey Test

	Yaş	Ortalamalar Farkı	P
20-29	30-39	,791*	,001
	40-49	,537*	,001
	50-59	1,049*	,001
30-39	20-29	-,791*	,001
	40-49	-,254*	,003
	50-59	,259*	,019
40-49	20-29	-,537*	,001
	30-39	,254*	,003
	50-59	,513*	,001
50-59	20-29	-1,049*	,001
	30-39	-,259*	,001
	40-49	-,513*	,001

Yaş ile girişimcilik bilgisi arasındaki farkı gösteren tukey testi karşılaştırması incelendiğinde, yaş ortalamalarının farkına bakıldığında tüm yaş grupları arasında farklılıkların olduğu söylenebilir.

Sonuç

Bu araştırmadan elde edilen bulgulara göre; eğitim seviyesi arttıkça finansal bilgi düzeyi de artmaktadır. Bu sonuç, Portekiz'de ikamet eden yatırımcılar üzerinde Abreu ve Mendes(2010)'in yapmış olduğu çalışma ile benzer sonuçlara ulaşıldığını göstermektedir. Ancak bu sonuç, finansal okuryazarlık seviyesi yeterli olsa da finansal eğitimlerin devam etmesi gerektiği kanısına varan

Öztürk(2014) ve bireysel hisse senedi yatırımcılarının üzerinde araştırma yapan ve finansal okuryazarlık oranlarının düşük olduğu sonucuna ulaşan Ateş vd.(2016) ile bir noktada ayrılmaktadır. Ayrıca, Xu ve Zia(2012)'nin ülkelerin gelir düzeyinin yatırım davranışlarını etkilediği sonucuna paralel olarak finansal bilgi sahibi katılımcıların bireysel emeklilik sistemine katılım oranlarının daha yüksek olduğu ve finansal eğitim alan katılımcıların tasarruf yapma eğilimlerin daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Çocuk sayısı ile girişimcilik bilgisi ve alternatif yatırım araçları kullanımı ilişkisine bakıldığında; çocuk sayısı arttığında faktör bilgilerinin de arttığı, aylık gelir durumlarına bakıldığında, aylık gelir düzeyi arttıkça

girişimcilik bilgisinin ve alternatif yatırım araçları kullanımının arttığı görülmüştür. Aylık ortalama tasarruf düzeyine bakıldığında ise girişimcilik bilgisi ve alternatif yatırım araçları kullanımı ile pozitif yönde ilişki bulunmuştur. Ulaşılan bu sonucun hane halı üzerinde araştırma yapan ve finansal okuryazarlık seviyesi düşük olan kişilerin şahsi borçlanmalarının yüksek seyrettiği sonucuna ulaşan Gündüzalp (2018)'i desteklediği söylenebilir.

Bu araştırmada, literatürün genelinin aksine medeni durum ve cinsiyetin finansal okuryazarlık düzeyine etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu alanda yapılan birçok çalışma bulunmaktadır. Ancak bu çalışma gibi girişimciler üzerine yapılan çalışmaya rastlanamamıştır. Bu çalışma e-fatura mükellefi olmayan mükellefler ve yeni faaliyete başlayan girişimciler üzerinde yapılarak genişletilebilir. Bu şekilde ticari ve sınai faaliyette bulunan mükellefler hakkında genel sonuçlara ulaşılabilir. Ayrıca çalışma, para ve sermaye piyasasında faaliyet gösteren başka aktörler üzerinde de yapılarak farklı bakış açısıyla sonuçlar elde edilebilir.

Sonuç olarak finansal okuryazarlık oranı arttıkça bireyler ekonomik geleceğini daha iyi planlayabilmekte, mevcut piyasa koşullarını gözlemleyerek kendi pozisyonlarını belirleyebilmektedir. Finansal okuryazarlık seviyesinin artırılabilmesi için en az lise seviyesinde finansal okuryazarlık derslerin okutulması faydalı olacaktır.

Bilgi

Bu makale Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Ağustos 2021'de savunulmuş olan "E-fatura mükelleflerinin girişimcilik ve finansal okuryazarlık düzeylerinin tespiti: Türkiye Örneği" adlı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

Kaynaklar

- Altay, E. (2015). "Finansal Yönetim", İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Yayınlar, İstanbul.
- Angela, H., Andrew, P. ve Joanne, Y. (2009). "Defining and Measuring Financial Literacy, Working Paper, ss. 1-22.
- Asan, K. (2019). Finansal Okuryazarlığın Geliştirilmesine Yönelik Çabalar Konusuna Banka Yöneticilerinin Bakışı ve Katkısı: Bursa Örneği, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.
- Aydın, Z. F. (2017). Türkiye'de E-Fatura ve E-Defter Uygulamalarının İşletmeler Üzerindeki Yansımaları ve Bir Araştırma, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Bağhoğlu, A. (2019). Akademik Personelin Finansal Okuryazarlık ve Finansal Davranış Analizi: Fırat Üniversitesi Örneği, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.
- Barmaki, N. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Hacettepe Üniversitesi Örneği, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Baştürk, Hayıresever F., Kamışlı, S. ve Damar, A. (2017). "Finansal Bilgi Finansal Okuryazarlık mıdır?" 3'üncü Uluslararası Eğitim, Uzaktan Eğitim ve Eğitim Teknolojileri

- Kongresi Bildiri, ss.132-143.
- Bayram, S. S. (2014). "Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi Davranışları: Anadolu Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Uygulama". Business ve Management Studies: An International Journal ,ss.105-135.
- Bekerci, E. N. (2018). İslami Finansal Okuryazarlık: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nde Bir Alan Araştırması, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş.
- Bushman, R. and Smith, A. (2001). Financial Accounting Information and Corporate Governance. Journal Of Accounting And Economics, ss. 237-333.
- Dudu, T. (2019). Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi ve Mesleki, Teknik Anadolu Liselerinde Görev Yapan Muhasebe ve Finansman Öğretmenleri Üzerine Bir Araştırma, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Emin, D. (2018). "Finansın Temel Teorileri" (Ed. Doç. Dr. Aysel Gündoğdu) Modern Finansın ve Finans Teorisinin Yakın Tarihteki Gelişimi: 20 ve 21. Yüzyıl, Beta Basım Dağıtım A.Ş.
- Eskici, Y. (2014). Seçilmiş Ülke Örnekleriyle Finansal Okuryazarlığın Önemi ve Tasarruflar Üzerindeki Etkileri, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Aydın.
- Gerek, S. ve Adile, A. K. (2011). Ekonomi Okuryazarlığı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, ss.59-73.
- Güneş, E. (2019). Bireylerin Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma: Kayseri ve Sivas İli Örneği, Kayseri Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri.
- Hark, R. (2018). Üniversite Çalışanlarının Finansal Davranış Analizi: Munzur Üniversitesi Örneği, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.
- Kanmaz, A. (2018). Bireysel Hisse Senedi Yatırımcılarının Finansal Okuryazarlık Düzeyi Üzerine Bir Çalışma: İzmir Örneği, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Karaağaç, A. (2015). Finansallaşma Sürecinde Finansal Okuryazarlık, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Kaya, H. (2019). Finansal Okuryazarlık ve İİBF'de Verilen Muhasebe-Finansman Derslerinin Finansal Okuryazarlık Üzerine Etkileri: Cumhuriyet Üniversitesi İİBF Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas.
- Kılıç, Y. (2017). "Özkaynak ile Finansman" (Ed. Yrd. Doç. Dr. Aysel Gündoğdu).Finansal Yönetim Temel Teoriler ve Açıklamalı Örnekler, Seçkin Yayıncılık, İstanbul.
- Kuyumcu, O. (2018). Finansal Okuryazarlığın Makroekonomik Önemi ve Ülkemizde Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi: Bursa İli Uygulaması, Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bursa.
- Lusardı, A. ve Mitchell, O. (2011) Financial Literacy Around the World: An Overview, Journal of Pension Economics and Finance, ss: 497-508.
- Mandell, L. (2006). Financial Literacy: İft İS Solİmportant, Why İS Not Improving?.Networks Financial Institute At IndinaState University PolicyBrief ss:1-10.
- Özbek, A. (2019). Erken Dönemde Ekonomi Eğitiminin Finansal Okuryazarlık Düzeyine Etkisi: Uluslararası Bakalorya Örneği, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Samsun.
- Öztürk, E. (2014). Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi: Süleyman Demirel Üniversitesi Akademik Personel Üzenine Bir Uygulama, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal

- Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- Sancak, S. (2019). Üniversite Öğrencilerinde Finansal Okuryazarlık Araştırması: Gümüşhane Üniversitesi Örneği, Gümüşhane Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Gümüşhane.
- Şahin, M. (2017). Finansal Okuryazarlığın Tasarruf Davranışları Üzerine Etkileri: Tokat İlinde Kamu Çalışanları Üzerine Bir İnceleme, Gazi Osman Paşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Tokat.
- Şengüloğlu, H. (2019). Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi: Düzce İli Örneği, Düzce Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Düzce.
- Tabachnick, F. (2013). B.G. Tabachnick, L.S. Fidell Using Multivariate Statistics (sixth ed.) Pearson, Boston.
- Uygulamaları: Türkiye Örneği” Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, ss.79-88.
- Timur, E. (2018). Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi: Mersin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF)’nde Bir Araştırma. Sosyal Bilimler Dergisi, ss:528-540.
- Xu, L. Z. (2012). Financial Literacy Around The World: An Overview Of The Evidence With Practical Suggestions For The Way Forward. The World Bank, World Bank Policy Research Working Papers:1-58.
- Yardımcıoğlu, M. ve Yörük, A. (2016). “Türkiye’deki Finansal Okuryazarlığın ve Finansal Farkındalığın Durumu” Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, ss:173-207.
- Yıldırım, V. M. (2020). İslami Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi: Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Örneği, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Tektüfekçi, F. (2017). “E-Dönüşüm Sürecinde E-Muhasebe